

„Madame Butterfly“

Sinip ja Vasar 13. I 1945 Esietendus Estonias

Elsa Maasik Madame Butterfly'na ja Martin Taras F. B. Linkertonina.

Foto Soosaar.

„Madame Butterfly'ga“ nägime sel hooajal juba teist Puccini ooperit. Oma meloodiakülluse, värvika orkestratsiooni ning ka haarava süžee tõttu on sel ooperil olnud püsivalt suur menu niihästi meil kui ka mujal maailmas. Seda enam tuleb imeks panna asjaolu, et 40 aastat tagasi oma esietendusel „Madame Butterfly“ (tookord veel kahe-vaatuseline) kukkus täieliselt läbi. Alles pärast seda andis Puccini ooperile kuju, nagu seda tunneme tänapäeval, kuigi ta olulised jooned muutmata jättis. Ta jagas ainult pika teise vaatuse orkestri vahemänguga kaheks ja andis tenorile rohkem laulda.

See oli ka peagu kõik. Ning sellisena on „Madame Butterfly“ võitnud endale kuulsuse maailmalavadel.

Käesolev lavastus „Estonias“ ei ole uuslavastus, vaid üldjoonis varasema lavastuse kordamine. Ka osalised peale mõne erandi on peagu endises koosseisus. Jüri Roosaar lavastajana niihästi varem kui ka praegu on oma töö teinud hooli ja andumusega. Seda tõendab muuhulgas kas või see, et ta „Butterfly'd“ ei ole tõlgitsenud mitte ainult kanni jaapanlanna isikliku draamana, vaid selle kõrval või õigemini selle kaudu on suutnud esile manada küllalt haaravalt jaapani vana kultuuri väärikust, kus hingelisel aususel ja väga rafineeritud ilutundel on oma iseloomulik koht. Kus harakiri aitab ausalt surra, kui ausalt elada pole võimalik. Lavastaja oli osanud neid momente ka leidlikult rõhutada, kuigi siin täielise jaapanliku ehtsuseni jõuda on meil muidugi vaevalt võimalik.

„Madame Butterfly'd“ on ikka pisut piinlik olnud vaadata õhtumaalasel, pidades oma hulka kuuluvaks tunnistama anglosaksi F. B. Linkertoni, kes oma moraalgiga selle väikese Jaapani liblika hukkamisele annab. Ooperi autor on täitnud Butterfly osa nii ülekaalukalt rohke muusikalise iluga mitmesuguseis variatsioonides, et mida enam meie kiindumus Butterfly'sse kasvab, seda enam jäheneb kuni põlguseni seikleva ameeriklasest mereväeleitnandi suhtes, kuigi ka temale on antud mõni valurikas aaria.

„Madame Butterfly“ muusikaline õidepühkimine toimub esimese vaatuse lõpul. See õitsev küllus, mis meid siin haarab, moodustab ooperi harja. Kõik veetlevad variatsioonid, mis hiljem on antud, ei tõuse enam sellise kulminatsioonini. Elsa Maasik Butterfly'na andis selle harja uhke säruga ja spontaanses jõuga. Üldse ta elas sisse Butterfly lapselikku rõõmu suure andumusega. Butterfly õnne ja usu järsk purunemine viimases vaatuses oli näitleja poolt antud väga veenvalt ja haaravalt. Oma väliselt kujult Elsa Maasik pole ju kõi-

ge sobivam kehastama jaapani liblika-naist, kuid mida näitleja oma andega ka sel puhul osast siiski teha võib, seda näitab antud juhtum kujunkalt.

Martin Tarase poolt antud F. B. Linkertonis oli nautiv elumehelikkus pandud asendama nooruslikku tormakust. See ongi täiesti õige suund Linkertoni tõlgitsuses, sest selle kõrval on võimalik Butterfly iseloomu kirkusel ja puhtusel eriti selgesti mõjule pääseda.

Helmi Reilas Suzukina ei ammutanud oma osa kaugeltki tühjendavalt. Me ei näinud neid kauneid nüansse, mida võiks anda jaapani ümmardaja soe ja anduv kiindumus oma perenaisesse.

Georg Taleš Ameerika konsulina täitis oma rolli kindluse ja meeldivusega, mida siin tarvis on. Teemajapidaja Goro Ants Aasma tõlgitsuses oli antud küllalt varjundirikkalt ja viisaku arvestavalt. Theo Puksi onu Bonzo pakkus oma raevu stilsseeritult, mis aga hästi mõjus. Milli Rebase Kate Linkertonis ei pääsenud eriti teravalt maksvusele ameeriklanna-tüüp, keda siin tarvis on vastukaaluks Butterfly olemuse erilaadile. Jaan Johanson'i vürst Yamadori oli antud ebasümpaatse võitu kosilaseks. Perekonناسeisuametnikus (Ed. Sündeva), samuti ka komisaris (Sergei Annilo) ja esimese vaatuse pulmapeo jaapanlannades võinuks olla enam jaapanipärasust. Eriti vajaduks korrigeerimist jaapanlannade kõnnak, mis siin oli mõnel puhul liiga euroopalik.

Tunnustust ei saa ütle mata jätta sellele väikesele magusale poisule, kes Butterfly pojakese osa täitis arusaamise ja liigutava armsusega.

Vold Haasi lavapilt eriti teises kolmandas vaatuses oli hästi kaasamängiv. Samuti üsna meeldivalt olid teostatud Silvia Vasumuthi kostüümid. Kirill Raudsepa debüüt muusikajuhina oli lootusäratav.

Nagu varemgi võttis publik ka seekord „Madame Butterfly“ vastu soojalt kaasa elamisega, mida see ooper kõigiti väärrib.

A.

3. IV 1943 esietendused
lavastuse muudatus

6. I 1945

V. Nerepi asemel
K. Raudsepp